

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне

“Таварыства беларускай мовы

імя Францішка Скарыны” 2007

© Афармленне Уладзімір Гундар

Прыісці да свай веры

Грамадова

Шаноўнае спадарства! Вы трываеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага святара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі пэўна час доўжваліся на старонках мясцовай газеты “Інтэгрес” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыхільнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік тэкстаў, каб напісанае настаяцелем баранавіцкага прыходу св. Мятэя Мятёда Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надрукаваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі святар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясутнасці веры ў Бога і навуку, пераканаўча даказваў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасыдзеццамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псыхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і святары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылаючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага святара, які ў сваіх разважаннях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка пераахаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расіі ад дэспатызму. Пераследаваныя на радзіме ардын-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. духоўнасць	93
П.23. Характство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. "Не хочу иметь ребенка..."	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа талерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134

III

ЭКЗІСТЭНЦЫЯ Выхавання	137
III.1. Успенне	138
III.2. Акмеалагічная персанажыстасць узрос	142
III.3. Тэапсіхалагічная персанажыстасць	150
III.4. Сямейная трапеза экумены	153
III.5. Прафесія	156
III.6. Прафесія	160
III.7. Сямейная парусія: "Сем хлябоў і дзве рыбы"	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9.	172
III.10. У сям'і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	181
III.12. Ружанец у псіхічным развіцці дзіцяці	183
III.13. "Лебядзінае паляванне"	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічныя раз'ясненні	192
III.16. Педагагічныя прыклады асабістай свабоды	196

IV

ПСІХАПАГІТЧНАЯ ПРОПАГАНДЗІ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля	204
IV.2. Час казання	206
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.4. "Хан будучы ўсе адно"	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Суд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выпнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. "Камень, адкінуты будаўнікамі"	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крэжа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

II.18. ПАЛІТЫКА

“Ці пасуе хрысціянину займацца палітыкай?”

У. Г. Ша

Разам з вясновым паветрам адчуваецца пошых Парусіі з тэлеэкрана, які ўжо больш за дзесяць год бальтэр а-на уніфікаваны тварам толькі тыповага іцыяльнага ды-іа. Дзівосна, што апрача любові “сэрцам і даных роднай млі”, існуе яшчэ любоў нябесная, якая сведчыць духу наша-у. што мы – сыны Божыя, “Бо не прымаці духу абства, каб оў жыць у страху, а прынялі Духа ўснаўлення” [Рым 8, 16]. Да трох падставаў дынамічнага грамадства, вызначаных кан-татам у прэзідэнты А. Мілінкевічым, ісціна, свабода, спра-літвасць – я б дадаў “харасна-альска-рыгажосць” як адва-ртны бок ісціны. Бо чалавек – гэта не толькі “вера і душа”, але і цялесны вобраз, у якім прысутнічае Хрыстос. Ён кліча да свабоднага выбару Парусіі як бога прысутнасці “тут і зараз”, срыяльнага выпадку, прыроду. Толькі, хто сказаў “Вось твару ўсе новае” [Адкр 21, 1], адчыніў шлях вартаснага ператварэн-асобы, якое суправаджаецца этыкай і эстэтыкай пасланца, прыклад, нацыянальна-блкітнымі вачамі на стомлена-ба-лесным твары, ці ім і чужой роднай мовы, упэўненасцю вало-ання іншаземнымі мовамі, еўрапейскім прызнаннем. “Мы не-домыя, але нас пазнаюць” [2 Кар 6, 9].

Намая апазнанасць як дзяцей Божых пачынаецца з пры-ходу звычайнага падарожніка, у якім паступова праступае ад стравання Божэга падабенства. У чым гэтае падабенства? Яно існуе, але самаахвярай рашучасці паслужыць абсалют-най маюшчасці жменцы людзей, ад якіх нельга чакаць палі-тычных пераўсканамічных дывідэндаў, але, разлічваючы на мова слова “Сіла Мая здзяйсняецца ў нямогласці” [2 Кар 12, 9] – амагацца славы дзяцей Божых у харастве “Жанчыны, ап-анутай ў сонца” [Адкр 12, 1]. Гэтае хараство не ў палітычнай вэамазе, яно ў асабістым выбары шляхетнага жыцця, у інды-відуальных дыспазіцыях мастацтва, у постаці нонканфарміз-му да утылітарных жаданняў “хлеба і відовішчаў”.

Сапраўдны пасланец будзе клапаціцца менавіта аб гэтай меншасці. А “падаўляючая большасць” і так не дасць сябе па-

крыўдзіць, тым больш што “плоць ад плоці” з ёю дужэ самы “элегантны пераможца”. Такая “мадэльная абарыгенізацыя” нацыі пагаршае адчужэнне сярод славянскіх народаў, зводзячы нацыяналізм да “адданаці бацьку”, пашкоджваючы ў ёй пачуццё хрысціянскай еднаці, “саборнасці”, еўрапейскай ментальнасці. Гэтакі статычны ціск на “стабільнасць і благополучие” тлумачыць, чаму беларусам не хапала пачуцця годнасці і адказнасці за гісторыю як саматоесную рэалізацыю нацыі. Калі гэтая нацыя і прызнавала за сабой абавязак падобнай адказнасці, дык была схільнай ўзвальваць увесь яе цяжар на імперыю (расійска-савецкую), альбо на асобнага індывіда, ды ўжо так у яго закахалася, што давесці і мову сваю дазневажання, і таго індывіда да маўзалея.

Метафарычны зварот кандыдата ў прэзідэнты А. Казуліна – “Спасибо, тебе, Александр” – акцэнтуюе мяжу гэтага жахлівага кахання, за якой адгадваецца апраметная. Улюбёны французамі ды ўсім светам элегантны Ш. дэ Голь таксама марыў аб трэцім тэрміне праўлення, але, ўбачыўшы нешматлікую дэманстрацыю моладзі з плакатам “Колькі можна?” – абайўся з сынам, выйшоў з палітычнай арэны пад захваленнем публікі. Не будзем таксама пагарджаць досведам амерыканцаў, усе яны прыдумалі гэтую пасаду, не місіянерскага ідэалагічнага і ідэалагічнага статусу. Місіянерства заўжды кепска закахвалася для зацятых палітыкаў. Варта нагадаць, што дэстацыя асобы Івана Грознага пачалася менавіта з таго, што праўдліва, падчас страты свайго адзінага сябра і дэстацыя тасці. Як патрэбна чалавеку нармальна крытыка, якая супрацьдзейнічае любоў да бліжняга, а не прэзідэнт, хто, каб не бліжні, доўжыць ашчасціць парадай ды ўсёдараваннем свайго пачуцця, каб не страціць яму ў ганарлівасці сваё пачуццё рэальнасці. Асабістая трагедыя місіянерства – гэта збожжэнне за кошт няздатнасці электарату да спачування затаенай агрэсіі да еўрапейскай ментальнасці, кваліфікацыя “бабё в русской душе”, той, што гатова ўсё жыццё пакутаваць за чужым, але заможным мужам ды некаханай, але “роднай” жонкай. Механізм “сперціцца – злюбіцца” ёсць насамрэч іхалагічная абарона лямантуючай адзіноты, так наіўна прадэманстраванай трэцім кандыдатам у прэзідэнты В. Гайдукевічам, “без лести преданным”, як Аракчэў.

Адданаць чалавечым уладам – гэта супраціў хрысціянскаму менталітэту, заснаванаму на “Камені жывым і каштоўным” [1 Пётр 2, 4], які даў непакорліваму Сіму стаць “Каменем у праціву і спакусы” [1 Пётр 2, 8]. А пастал Пётр абавязвае хрысціян да “Пакоры ўсякаму начальству” [1 Пётр 2, 13]. Ёсць два тыпы пакоры: духоўнай і цялеснай. Духоўны тып пакоры ўключае сабой паўшэнства і супрацоўніцтва. Вядома, ніхто не даў жонкі пакоры кліча нас апостал. Інакш ён сам паўшэнства быў бы душой, і не быў бы ўкрыжаваны ўладамі. Апостал заклікае нас да цялеснай пакоры ўладам ды ўсякаму начальству, накітаваў той, у якой трываў Госпад Ісус Хрыстос на судзе ў Пілата і падчас свайго ўкрыжавання. Духоўная ж пакора Богу дае падставы і паўнамоцтвы выкрываць усякую няпраўду, выходзячую як ад начальства, так і ад кожнага простага чалавека. Любіць – гэта значыць і выкрываць таго, каго любіш.

Любіць – значыць пазнаць у іншым сябе самога, сваю пагоду, родную душу з гатоўнасцю служыць яму, але не злоўжываць любоўю Божай, зацямняючы яе сваёй услужлівасцю чалавеку, хто б ён ні быў, начальнік альбо падначалены. Такое злоўжыванне абражае бліжняга, Бога, сябе самога, прыніжае вобраз Божы, руйнуе яго падабенства, рабуючы асабістую годнасць і чалавечы каштоўнасці. Нельга чалавеку кіравацца ў сваім жыцці толькі арыенцірамі “мира и благополучия”. Некалі мяне ўразіла выказванне Р. Рэйгана: “Ёсць рэчы, важнейшыя за мір”. Насамрэч яно справядліва ў дачыненні суда, які прыходзіць “Як злодзей ўначы” [Мц 24, 43], як дэкларацыя, паводле якой “Усе будуць казаць “мір і бяспека”, тады знянацку спасцігне іх пагібель, як мука родамі спасцігне цяжарную, і ня ўнікнуць” [1 Фес 5, 3].

Нагадаем, што слова “палітыка” (polis – горад) уключае сэнс духоўнага дойдства, якое несумяшчальна з канфармізмам і страхам, бо “Не можа ўкрыцца горад, які стаіць на вяршыні гары” [Мц 5, 14]. Палітызаваным ішчасцем чалавека Божага ёсць “горад Ерусалім, новы, які сыходзіць ад Бога з неба, падрыхтаваны, як нявеста, убраная для мужа свайго” [Адкр 21, 2]. Таму калі асобныя “гражданы” раіць мне “не лезь в политику”, я вымушаны абараняцца псалмам: “Рэўнасць па доме Тваім пажырае мяне” [Пс 68, 10]. Лічу, што Беларусь, таксама,

як і Польшча, і Расія, і ўвесь Ізраіль, ёсць дом Божы, а не “Прытон разбойнікаў” [Мц 21, 18]. Гэты Дом мае вызначэнне “Дому малітвы для ўсіх народаў” [Іс 56, 7]. Калі цывілізаваная еўрапейская дзяржава шукае натхнення ў хрысціянскіх каштоўнасцях, дык прымае на сябе адказнасць за грамадства як дом, як храм, як цела, у якім захоўваюцца ўсе члены: “Цела не з аднаго членаў, а з многіх... Не можа вока сказаць руцэ: ты мне не патрэбна. Наадварот, члены цела, якія здаюцца слабейшымі, намнога больш патрэбныя” [1 Кар 12, 22].

Беларусь у гэтым кірунку – не патрыярхальная аўтарка, не адасоблены з усіх бакоў калгас, але цывілізаваная (civilis), г.зн. гарадская, палітычная краіна. Таму на ўзроўні выкароднага грамадзянства адбываецца пераход ад амавай патрыярхальнасці да цывілізаванай годнасці ў кірунку канца гісторыі, яе эсхаталогіі. Па вялікім рахунку цывілізаваная асоба ставіцца лаяльна да кожнага кандыдата ў прэзідэнты, ёй не “за дзяржаву обидно”, ёй крыўдна за людзей Божых. Палітычна незалежная ад дзяржавы, яна прынцыпова адданая “Логасу”, што стаіць, паводле вызначэння Г. Гегеля, “за кулісамі гісторыі”. Упрыгожаная ісцінай, ісцота “за не горада, дойлідам і будаўніком якога ёсць Бог” [Габ 1, 10], а сцалоўным палітыкам – Хрыстос.

